

Krisledningsplan

Danderyds kommun

2016-2018

Fastställd av kommunfullmäktige 2016-06-13

2016-03-02

Innehållsförteckning

1. Om dokumentet.....	2
2. Beredskap för vilka händelser?	2
2.1 Störning	2
2.2 Allvarlig händelse.....	2
2.3 Extraordinär händelse	3
3. Utgångspunkter vid hantering av allvarliga händelser	3
4. Danderyds krisledningsorganisation.....	4
5. Roller och ansvar – övergripande	5
5.1 Krisledningsnämnden.....	5
5.2 Centrala krisledningsorganisationen.....	5
5.2.1 Stabsstöd	6
5.3 Förvaltningarnas krisledningsorganisation (KLO).....	7
5.4 Krisledning på avdelning/enhet	7
5.5 Kommundirektör.....	8
5.6 Säkerhetschefen	8
5.7 Tjänsteman i beredskap (TiB).....	8
5.9 POSOM-gruppen	9
5.10 Frivilliga resursgruppen (FRG)	9
6. Att hantera allvarliga händelser	10
6.1 Aktivera.....	10
6.2 Krisleda.....	12
6.2.1 Lägesbild och arbetsplan.....	12
6.3 Återgång.....	13
7. Utbildning och övning.....	14
8. Samband, utrustning och lokaler.....	14
9. Revidering.....	14

2016-03-02

1. Om dokumentet

Detta dokument utgör Danderyds kommuns krisberedskapsplan. Planen beskriver kommunens förberedande arbete, dess krisorganisation och uppgifter vid extraordinära händelser. Dokumentet är tänkt att användas i ett förberedande skede, och kan med fördel användas som ett utbildande material.

Krisledningsplanen fastställs av kommunfullmäktige inför varje ny mandatperiod. Utöver detta dokument kommer ytterligare dokument att finnas. Dessa ska förtydliga tjänstmannorganisationens uppdrag i krishanteringsarbetet och fastställs av kommundirektören.

2. Beredskap för vilka händelser?

Kommunens arbete med krisberedskap och krishantering regleras i *lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)*. Den föreskriver att kommunen ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Det ska dock framhållas att det finns andra lagar som också styr och påverkar kommunens arbete.

En extraordinär händelse är mycket allvarlig och har endast inträffat ett fåtal gånger i Sverige. Betydligt oftare inträffar olika typer av oönskade händelser som ställer särskilda krav på kommunens organisation. En oönskad händelse är en händelse som kan ha negativa konsekvenser för människor, miljö och egendom. För att skapa en tydlig struktur utgår Danderyds kommun från tre nivåer som beskriver oönskade händelsers allvarlighetsgrad: *störning, allvarlig händelse och extraordinär händelse*. Den sistnämnda inkluderar den värsta tänkbara extraordinära händelsen, *höjd beredskap vid krig* eller krigsfara.

Modellen nedan beskriver de olika nivåerna och vilken funktion som ansvarar för dem. I takt med att allvarlighetsgraden ökar behövs också ett starkare centralt stöd för att hantera händelsen. Arbetet vid oönskade händelser bedrivs enligt förvaltningarnas krishanteringsplaner samt enligt rutinen för central krisledning.

2.1 Störning

En störning är en händelse som kan hanteras inom verksamhetens ordinarie organisation eller den egna krishanteringsorganisationen. En störning kan kräva centralt stöd, till exempel samordnad information eller samordning, om fler än en av kommunens förvaltningar berörs. För de fall centralt stöd behövs beslutar kommundirektören i första hand och kommunens säkerhetschef i andra hand, om detta.

2.2 Allvarlig händelse

En allvarlig händelse är en händelse som kräver kommunövergripande samordning och/eller centrala bedömningar och prioriteringar av resurser. Kommundirektören fattar beslut om centralt stöd i samråd med berörda förvaltningar.

2016-03-02

2.3 Extraordinär händelse

Om bedömning görs att händelsen omfattas av LEH (dvs. vid en extraordinär händelse eller höjd beredskap) kan krisledningsnämnden aktiveras. Nämnden har mandat att överta hela eller delar av kommunens övriga verksamheter i den omfattning som anses nödvändig med hänsyn till händelsens art och omfattning.

För enkelhets skull används i denna plan begreppet *kris* som samlingsbegrepp för ovan nämnda situationer.

Danderyds kommuns krisdokumentation omfattar inte krig eller krigsliknande situationer. Vid en skärpt omvärldssituation kan gällande rutiner skyndsamt omarbetas och kompletteras.

3. Utgångspunkter vid hantering av allvarliga händelser

Det svenska krisberedskapssystemet bygger på principen om det *geografiska områdesansvaret*. Geografiskt områdesansvar har kommuner, länsstyrelser och regeringen. Detta innebär att Danderyds kommun har ett övergripande områdesansvar inom kommunens gränser, men även att varje nämnd har ett ansvar för sina respektive verksamhetsområden. Alla ansvarar därför även för samverkan och samordning. Ansvaret omfattar insatser före, under och efter en kris.

Utöver principen om det geografiska områdesansvaret styrs det svenska krisberedskapssystemet även av tre andra principer:

1. *Ansvarsprincipen*

Ansvarsprincipen innebär att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden har motsvarande ansvar vid en kris. Det inkluderar att vidta de åtgärder som krävs för att skapa en god krishanteringsförmåga internt och i samverkan med andra aktörer.

2. *Likhetsprincipen*

Likhetsprincipen innebär att en verksamhet vid en kris ska vara så lik den ordinarie verksamheten som möjligt. Organisationen ska därför sträva efter att så fort som möjligt kunna återgå till normal verksamhet.

3. *Närhetsprincipen*

Närhetsprincipen innebär att en händelse ska hanteras där den har inträffat och av de som är närmast berörda.

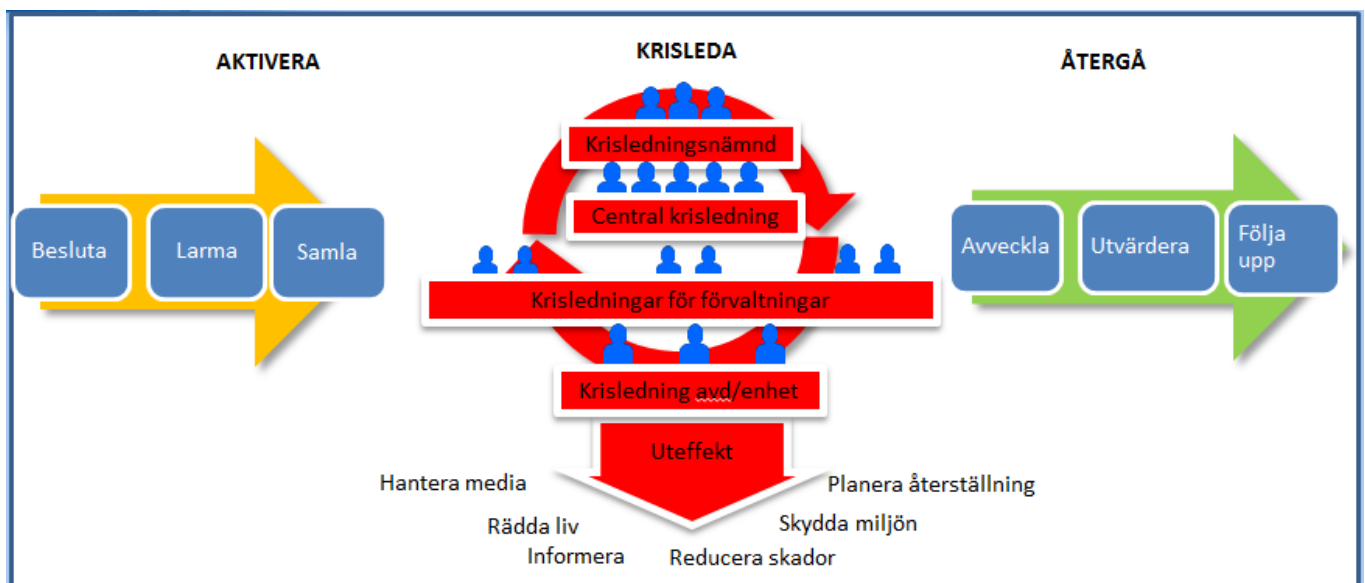
I enlighet med principerna ska oönskade händelser så långt som möjligt hanteras inom den berörda verksamheten, men vid större kriser krävs en central koordinering. För den ansvarar kommunens krisledningsorganisation.

2016-03-02

4. Danderyds krisledningsorganisation

I Danderyds kommun finns fyra krisledningsnivåer:

1. Central politisk nivå, *krisledningsnämnd*.
2. Kommunens centrala tjänstemannanivå, *central krisledningsorganisation(CKO)*
3. Förvaltningsnivå, *krisledningsgrupp (KLO)*
4. Verksamhetsnivå, *kristeam*

Krishanteringsorganisationerna på respektive nivå aktiveras när en oönskad händelse inträffar som inte bedöms kunna hanteras av den ordinarie organisationen inom ramen för den vanliga verksamheten.

Grunden för operativ ledning av insatser med kommunens resurser är att de förvaltningar som normalt ansvarar för verksamheten leder insatserna. Även när den centrala krisledningen är aktiverad kvarstår alltså ansvaret för krishantering inom eget ansvarsområde hos förvaltningarna.

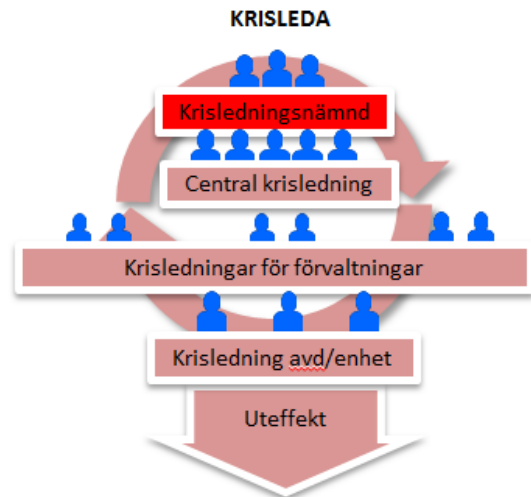
Vid central krisledning rapporterar förvaltningarnas krisledningsgrupper till central krisledning som leder och koordinerar kommunens samlade krishanteringsarbete. Företrädare för kommunens förvaltningar kan således vid behov medverka i den centrala krisledningens möten för att lämna eller ta del av information, för att delta i utformningen av beslutsunderlag och handlingsalternativ eller för att medverka till samordningen av kommunens verksamhet.

2016-03-02

5. Roller och ansvar – övergripande

5.1 Krisledningsnämnden

Krisledningsnämnden (KLN) utses av kommunfullmäktige och utgör kommunens politiska krisledning. Nämnden har vid en extraordinär händelse rätt att överta andra nämnders befogenheter och beslutsrätt i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till händelsens art och omfattning. Till sitt förfogande har nämnden alla de kommunala resurser som de behöver. Ordförande, eller vid dennes frånvaro, vice ordförande, bedömer när en extraordinär händelse medför att krisledningsnämnden träder i funktion. Det sker ytterst sällan, och om det inträffar ska ansvaret så snart som möjligt återgå till de ordinarie nämnderna. Återgången kan även kommunfullmäktige besluta om.

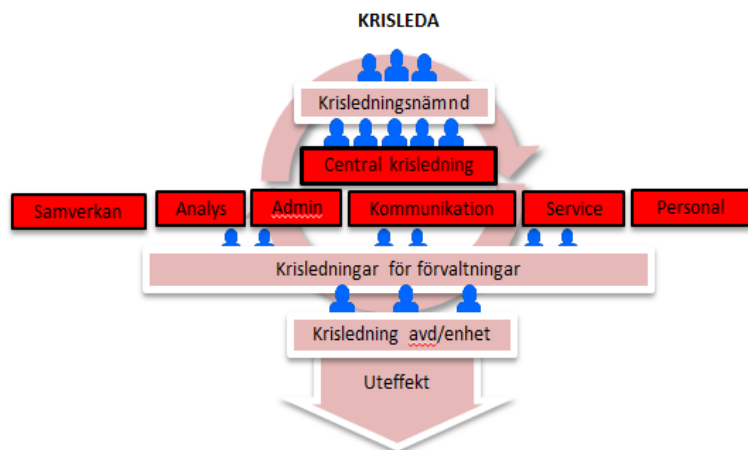

5.2 Centrala krisledningsorganisationen

Kommundirektören är chef för den centrala krisledningen. Säkerhetschef är ersättare för kommundirektör i dennes roll som chef. I den centrala krisledningsorganisationen ingår alltid kommundirektören, säkerhetschefen och kommunikationschefen. I övrigt ska de chefer ingå som situationen kräver.

Den centrala krisledningen ska ha följande *förmågor*:

- Krisledningsorganisationen ska kunna larmas omedelbart.
- Krisledningsorganisationen ska snabbt kunna sätta igång med att hantera händelsen
- Krisledningsorganisationen ska kunna verka uthålligt under lång tid och under störda förhållanden.
- Krisledningsorganisationen ska ha tillgång till utbildad personal, lämpliga lokaler och ändamålsenlig utrustning.

De olika funktionerna aktiveras beroende på händelsens art och omfattning och kan ingå på samtliga tre nivåer. Bilden är ett exempel och visar hur CKO kan organiseras.

2016-03-02

Den centrala krisledningen *ansvarar* för att:

- fastställa mål och direktiv för krisledningsorganisationens arbete vid den aktuella händelsen
- göra prioriteringar och fördela resurser för Danderyds kommuns plan för hantering av extraordinära händelser
- lämna sammanställd lägesinformation till krisledningsnämnden
- bereda ärenden och ta fram beslutsunderlag åt krisledningsnämnden
- omsätta krisledningsnämndens riktlinjer och beslut till anvisningar för beredning av ärenden och operativa insatser
- samverka och samråda med externa aktörer

5.2.1 Stabsstöd

Till stöd för den centrala krisledningen kan ett stabsstöd organiseras vid behov. Säkerhetschefen ansvarar för att stabsstödet storlek och organisation fortlöpande anpassas till den centrala krisledningens behov av stöd. Stabsstödet stödjer den centrala krisledningen med samordning och beredning av ärenden. Stabsstödet innehåller funktioner för administration, analys, kommunikation, personalfrågor, samverkan och service.

För utförligare beskrivning av respektive stabfunktions roll och ansvar, se krishanteringsplanen för central och/eller förvaltningsnivå.

Administration

Funktionen Administration har till uppgift att inhämta och sammanställa information som berör den aktuella situationen och på så vis skapa och upprätthålla kommunens lägesbild. Adminfunktionen ska också föra anteckningar vid möten och registrera inkommande och utgående handlingar. För mer information, se sida 11.

Analys

Funktionen analys har till uppgift att bedöma de omedelbara och långsiktiga konsekvenserna av händelsen. De ska även överväga och formulera handlingsalternativ samt utarbeta förslag till åtgärder.

Kommunikation

Funktionen kommunikation har till uppgift att under kommunikationschefen planera och leda kommunens kommunikationsinsatser vid en extraordinär händelse eller annan allvarlig händelse.

Personal

Funktionen personal har till uppgift att säkerställa uthållig bemanning av väsentliga funktioner i kommunen.

Samverkan

Funktionen samverkan har till uppgift att samverka med centrala och regionala myndigheter, länets kommuner samt andra organisationer.

2016-03-02

Service

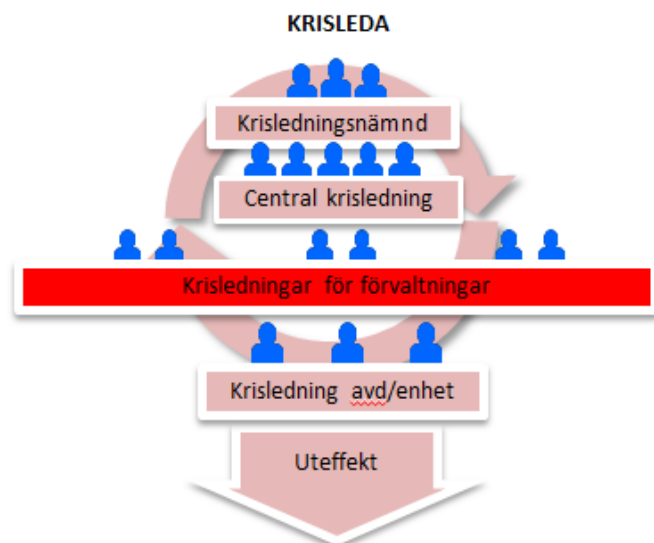
Funktionen service stödjer krisledningsorganisationen med exempelvis distribution av meddelanden, måltidsservice, IT-stöd etc.

5.3 Förvaltningarnas krisledningsorganisation (KLO)

Förvaltningarnas krisledningsorganisation leds av kontors-/förvaltningschefen eller dennes ersättare. Varje kontors-/förvaltningschef ansvarar för att det finns en bemannad och utbildad krisledning inom förvaltningen. Kontors-/förvaltningschefen är dessutom CKO:s kontakt gentemot drabbad eller aktiverad verksamhet och ska samverka med den centrala krisledningen (CKO) vid behov.

Förvaltningschefen ska:

- Ansvara för att krisorganisationen är bemannad och utbildad
- Ansvara för att krisorganisationen aktiveras/larmas
- Inhämta och presentera uppgifter och underlag för CKO om vad som händer
- Samordna och föreslå nödvändiga prioriteringar av insatser och resurser
- Säkerställa att berörda delges de beslut som fattats i CKO
- Samverka med berörda aktörer
- Föra personlig logg avseende viktigare beslut och åtgärder

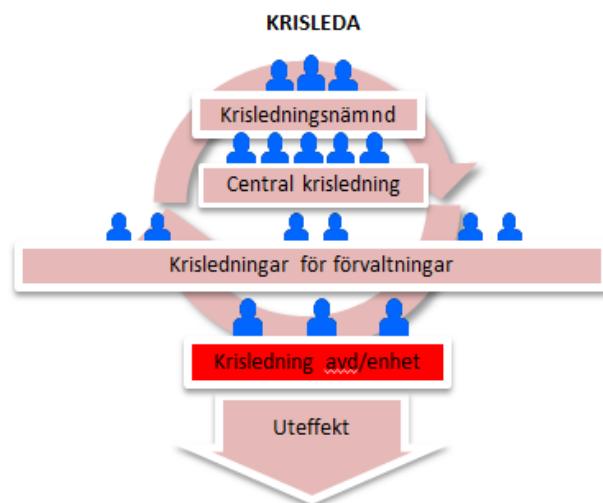

Som stöd för sitt arbete kan KLO, precis som CKO, tillsätta funktioner såsom analys, lägesbild, service etc. i syfte att stödja krisledningsorganisationen. Läs mer om dessa funktioner under avsnitt 5.2.

5.4 Krisledning på avdelning/enhet

Enheternas krisledningsorganisation leds av enhetschefen eller dennes ersättare. Varje enhetschef ansvarar för att det finns en bemannad och utbildad krisledning inom enheten.

På varje avdelning/enhet skall den ansvarige chefen kunna organisera en egen krisledning för att kunna hantera en kris inom sitt ansvarsområde, samt vid behov kunna stödja annan avdelning i sin krishantering. Enhetschefen ska samverka med förvaltningens/kontorets krisledning vid behov.

2016-03-02

Enhetschefen ska:

- Ansvara för att krisorganisationen är bemannad och utbildad
- Ansvara för att krisorganisationen aktiveras/larmas
- Inhämta och presentera uppgifter och underlag för KLO om vad som händer
- Samordna och föreslå nödvändiga prioriteringar av insatser och resurser
- Säkerställa att berörda delges de beslut som fattats i KLO
- Samverka med berörda aktörer
- Föra personlig logg avseende viktigare beslut och åtgärder

Respektive chef ansvarar för att en krisledningsplan upprättas.

5.5 Kommundirektör

Kommundirektören leder och samordnar den centrala krisledningsorganisationen. Till sin hjälp har kommundirektören säkerhetschefen som under en händelse utgör rollen som stabschef

Kommundirektörens uppgifter är bland annat att:

- Leda och samordna krishanteringen i CKO
- Leda krishanteringen med ett taktiskt och mer långsiktigt perspektiv
- Föredra läget för krisledningsnämnden
- Åtterraporterera krisledningsnämndens beslut till CKO
- Utgöra talesperson för kommunledningen
- Ansvara för att krisledningsorganisationen har resurser att bedriva krishantering

5.6 Säkerhetschefen

Vid en händelse har säkerhetschefen rollen som stabschef.

Stabschefen ska:

- Föra egen logg
- Leda och samordna krisledningsgruppen under kommundirektören
- Leda stabsmöten
- Tildela arbetsuppgifter och samordna förvaltningarnas insatser
- Se till att resurser för att krisledningen ska fungera över tid finns att tillgå
- Ansvara för att krishanteringsdokument revideras enligt punkt 9 i detta dokument

5.7 Tjänsteman i beredskap (TiB)

Tjänsteman i beredskap tjänstgör under en vecka och skall under den tiden alltid vara nåbar på mobiltelefon och/eller Rakettelefoni. Inställelse på kommunledningskontoret skall kunna ske inom en och en halv timme.

Tjänsteman i beredskap skall

- säkerställa att kommunen har beredskap att dygnet runt motta meddelanden om allvarliga och extraordinära händelser som kan innebära att kommunen och dess innevånare påverkas,

2016-03-02

- snarast meddela kommundirektören eller säkerhetschefen om inträffad händelse och därefter omedelbart kunna påbörja krisledningsarbete enligt kommundirektörens bemyndigande och enligt gällande krisledningsplan,
- föra personlig loggbok avseende viktigare beslut och åtgärder intill dess krisledningsgruppen övertar ledningen,
- om kontakt inte kan etableras med kommundirektören, dennes ersättare eller säkerhetschefen och läget bedöms allvarligt själv fatta beslut om att aktivera den centrala krisledningsorganisationen och agera enligt gällande krisledningsplan,
- intill dess att stabschefen (säkerhetschefen) är på plats verka som sådan i det inledande arbetet, samt
- snarast kunna vidarebefordra information till andra berörda chefer om händelse som berör deras förvaltningsområde.

5.8 Kriskommunikation

Kriskommunikation är av central betydelse vid extraordinära händelser. Det är därför viktigt att kriskommunikationen hanteras strategiskt av CKO genom kommunikationschefen som leder kommunledningskontorets kommunikationsavdelning. För hantering av kommunikationen i kris finns en särskild kriskommunikationsplan.

Kommunikationsavdelningen stödjer och hanterar kommunikationsinsatser i såväl central som verksamhetslokal krisledning. Avdelningen säkerställer även nödvändig dialog med externa organisationer, media och tredje man. I kommunikationsavdelningens uppgifter ingår också mediebevakning. Mediebevakningens inriktning och prioritering tas fram utifrån aktuell händelse i samråd med CKO.

5.9 POSOM-gruppen

POSOM står för Psykiskt Och Socialt Omhändertagande och är en beredskapsgrupp som kan träda i kraft för att tillgodose behoven hos såväl enskilda som grupper som drabbats av akuta kriser. I Danderyds kommun ska socialtjänsten ansvara för POSOM-gruppen. Begäran om stöd av POSOM-gruppen lämnas av berörd krisledning och beslut om insats fattas av socialdirektören eller av denne utsedd tjänsteman.

Uppgifterna för POSOM-verksamheten är att:

- Utgöra stödpersoner till behövande individer/familjer
- Bistå räddningspersonal och polis på plats
- Vid en större händelse kunna upprätta informations- och stödcentrum i samarbete med övriga lämpliga aktörer såsom exempelvis Svenska kyrkan

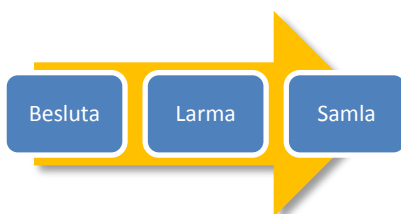
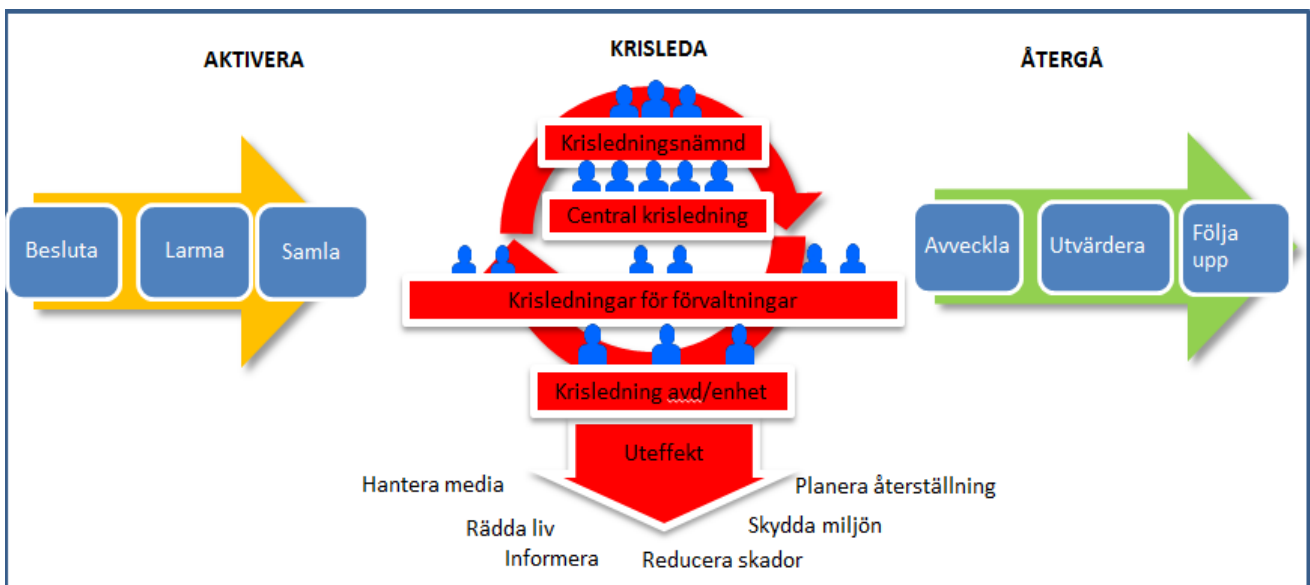
5.10 Frivilliga resursgruppen (FRG)

Danderyds kommun har ett avtal om Frivillig Resursgrupp med Danderyds Civildövsförening. Inom ramen för detta avtal finns individuella avtal med personer som genomgått utbildning och därefter förklarat sig villiga att ställa upp vid krishändelser.

2016-03-02

6. Att hantera allvarliga händelser

Att hantera allvarliga händelser ställer krav på en rad olika förmågor såsom samordning, kommunikation, ledarskap och flexibilitet. Exakt hur en händelse kommer att se ut eller utvecklas går inte att förutspå, men gemensamt för alla händelser, oavsett deras allvarlighetsgrad, är att man kan dela in dem i olika faser: **aktiveringsfasen**, **krisledningsfasen** samt **återgångsfasen**. Bilden nedan visar krisens olika faser samt vad som ska göras under respektive fas.

6.1 Aktivera

Det är mycket svårt att förutse var en kris inträffar och hur den utvecklas. Upptäckten av en oönskad händelse kan ske på många olika sätt, och likaså kan informationen inkomma till kommunen via olika kanaler. Ofta når informationen Danderyd genom Storstockholms räddningscentral, någon anställd eller en kommuninvånare.

Enligt Danderyds rutiner ska kommunens Tjänsteman i Beredskap (TiB) alltid informeras vid en oönskad händelse. I aktiveringsfasen måste **beslut fattas** om den berörda förvaltningen kan hantera händelsen på egen hand. Om förvaltningen bedömer att man **inte** kan hantera händelsen själv ska den centrala krisledningsorganisationen aktiveras (CKO). TiB **larmar** i så fall kommundirektören som i sin tur säkerställer att övriga berörda inom CKO larmas in och **samlas**.

I Danderyd ska CKO samlas om något av följande kriterier är uppfyllda:

- Vid en stor olycka, katastrof eller annan svår påfrestning på samhället
- Vid ett allvarligt hot mot kommuninvånarna
- Vid ett akut informationsbehov

2016-03-02

- Vid en oönskad händelse med snabbt förlopp där normala besluts- och arbetsrutiner inte kan följas
- När berörd förvaltning bedömer att man inte kan hantera händelsen på egen hand

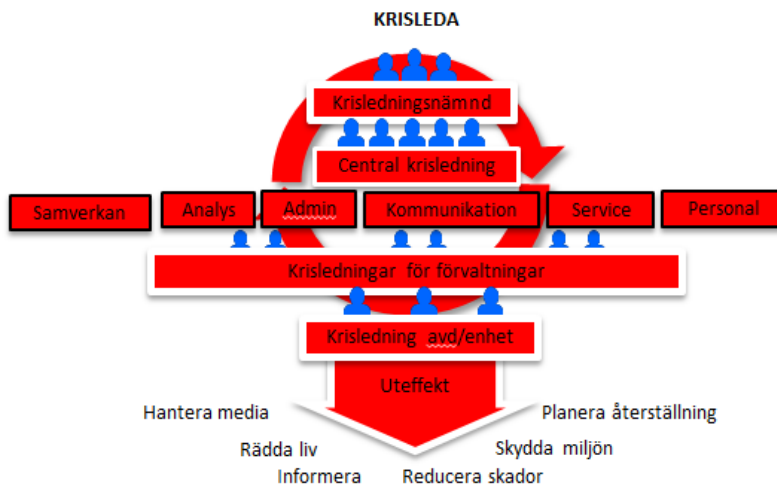
Vid en kris finns behov av att **samlas** fysiskt eller på telefon. CKO ska vid en extraordinär händelse löpande hålla krisledningsnämndens ordförande underrättad om läget och eventuella ledningsbehov. Vid andra oönskade händelser rapporterar CKO till kommunstyrelsen.

När inkallade funktioner har samlats hålls ett första krismöte. Fokus för mötet är att göra en lägesbedömning och skapa en samlad lägesbild. Under mötet berättar varje verksamhetsansvarig hur den inträffade händelsen påverkar det egna området på kort och lång sikt. Utifrån det anpassas krisledningsorganisationens sammansättning och storlek.

Man bör hellre larma en gång för mycket och sammankalla central krisledning och/ eller krisledningsgruppen för en bedömning av läget!

2016-03-02

6.2 Krisleda

Efter det första mötet läggs all fokus på att hantera händelsen. Om händelsen krävt att CKO startat är det denna organisation som leder och samordnar krishanteringen. I annat fall hanteras händelsen inom berörd förvaltning eller avdelning.

Viktiga nyckelfunktioner i en krisorganisation är

kommunikatörer och administratörer. Under krisledningsfasen arbetar operativa, taktiska och strategiska funktioner parallellt med händelsen. En god intern och extern kommunikation är därför viktig för att inte något ska falla mellan stolarna.

6.2.1 Lägesbild och arbetsplan

Ett gott krisarbete kräver att man gör regelbundna lägesbedömningar, skapar uppdaterade lägesbilder samt upprättar en arbets- och tidsplan.

Gällande **lägesbild** ska hållas så enkel som möjligt. Alla ska lätt och snabbt kunna uppdatera sig om läget!

En lägesbild ska i huvudsak svara på följande:

- Fakta (Vad har hänt? Vad vet vi?)
- Antagande (ej bekräftade fakta, möjliga konsekvenser av det inträffade etc.)
- Vem (här anges person som ska ta reda på mer fakta om så behövs)

Parallellt med att lägesbild upprättas och uppdateras tas det fram en **arbetsplan**.

Arbetsplanen visar:

- Vad som ska göras
- Vem som ska göra det
- När det ska vara gjort

2016-03-02

Det är stabschefen som svarar för att prioritera och delegera arbetsuppgifter. Både lägesbild och arbetsplan är stående punkter på krismötena men kan och bör uppdateras även mellan mötena om så behövs.

6.3 Återgång

Om krisledningsnämnden aktiverats är det krisledningsnämndens ordförande som fattar beslut om att **avveckla krisorganisationen**. Om händelsen aktiverat den centrala krisledningsorganisationen är det kommundirektören eller dennes ersättare som fattar beslut om detta. Om ingen central krisledning aktiverats tas ett sådant beslut av berörd förvaltningschef. Det är mycket viktigt att tydligt förmedla när krisen bedöms vara över!

Att **utvärdera** händelsen och **följa upp** är viktiga steg. Utvärderingen bör ta fasta på vad som fungerat bra och vad som kan göras bättre nästa gång. Det är viktigt att utvärderingen dokumenteras! Baserat på utvärderingen bestäms vilka åtgärder som ska vidtas för att förbättra krishanteringsförmågan. Bestäm också vem som ska utföra åtgärderna och när de ska vara klara.

2016-03-02

7. Utbildning och övning

Som komplement till Danderyds kommuns krisdokumentation ska en utbildnings- och övningsplan fastställas som beskriver vilka aktiviteter som ska genomföras, för vilka verksamheter och med vilken frekvens. Aktiviteterna syftar till att utveckla kommunens och krisledningsorganisationens krisberedskaps- och krishanteringsförmåga.

8. Samband, utrustning och lokaler

För krisledningsorganisationen ska finnas ändamålsenliga och utrustade lokaler för krisledning, interna och externa möten. Krisledningscentralen ska även ha en förberedd reservlokal.

Krisledningsorganisationen behöver även utrustning och material för att kunna bedriva sitt arbete. Vilka behov som föreligger ska systematiskt ses över, och befintlig utrustning vårdas och funktionstestas. Kommunen har anslutit sig till kriskommunikationssystemet Rakel. Rakeltelefonerna kommer att innehas av nyckelpersoner i den centrala krisledningsorganisationen (CKO) och av TiB-funktionen.

9. Revidering

Detta dokument är ett av kommunfullmäktige antaget dokument och gäller till dess att kommunfullmäktige fattar nytt beslut under inledningen av kommande mandatperiod. Övriga dokument ska revideras årligen samt efter inträffade händelser. På samma sätt ska regelbunden översyn göras av lokaler och teknisk utrustning ämnad för krisledningsarbetet.

Säkerhetschefen ansvarar för att regelbunden uppdatering och revidering sker av dokumenten.